

Ewa Grin-Piszczek, *Kaput Wanda Wincentyzna (1924–2004) historyczka, archiwistka* [w:] *Słownik biograficzny archiwistów polskich*, t. 3: 1835–2015, Warszawa 2017 s. 107-109

Kaput Wanda Wincentyzna (1924–2004) historyczka, archiwistka. Ur. 5 IV w Wygnance Dolnej k. Czortkowa, córka Władysława, urzędnika kolejowego, i Stanisławy z d. Krzaczkowskiej. Edukację na poziomie podstawowym i średnim pobierała w Siedmioklasowej Publ. Szkole Powsz. w Chodaczkowie Wielkim (1930–33), Żeńskiej Siedmioklasowej Szkole Publ. im. św. Jadwigi w Tarnopolu (1933), Siedmioklasowej Publ. Szkole Powsz. w Gwoźdźcu (1933–37), Państw. Gimn. Żeńskim (1937–38) oraz Średniej Szkole nr 4 (1939–40) w Kołomyi. Po zakończeniu II wojny światowej uczyła się w Państw. Lic. i Gimn. w Bielsku k. Krakowa, natomiast egzamin dojrzałości zdała w I Państw. Lic. Ogólnoksz. w Gdańsku w 1947. W l. 1947–52 studiowała na Wydz. Human. UJ, tytuł mgr. uzyskała na podstawie pracy „Osadnictwo Ziemi Sanockiej za Jagiełły i Warneńczyka”.

Po wybuchu wojny niem.-sow. w czerwcu 1941 rodzina przeniosła się z Gwoźdźca do Horodenki, gdzie K. pracowała w Fabryce Cukru jako pomoc kierownika punktu sanitarnego, a nast. pomocnik kasjera biletowego na stacji kolejowej. W 1944 rodzina zdecydowała się na wyjazd w okolice Brzeska. Pocz. zatrzymali się w Bielczy, a nast. w Słotwinie k. Brzeska, gdzie ojciec K. podjął pracę na kolei. W 1950, jeszcze w czasie studiów, została zatrudniona jako praktykantka w Kierownictwie Badań nad Początkami Państwa Polskiego na Wawelu, a nast. awansowała na stanowisko młodszego asystenta. W 1952 brała udział w pracach archeologiczno-konserwatorskich ekspedycji wykopaliskowej w Wietrznie-Bóbrce i Sanoku-Trepczy. W t.r. została skierowana do Muz. w Przemyślu, gdzie pracowała jako instruktor społeczno-oświatowy.

6 II 1953 rozpoczęła pracę w WAP w Rzeszowie z siedzibą w Przemyślu na stanowisku asystenta. W 1953 ukończyła

kurs dla młodszego personelu naukowego archiwów państwowych w Ośrodku Szkoleniowym Urzędu Rady Ministrów w Szczecinie, a także kurs konserwatora archiwalnego w Warszawie. W 1955 przydzielono jej stanowisko archiwisty, a nast. – kustosa. Po ukończeniu w 1955 kursu kierowników powiatowych archiwów państwowych w Warszawie objęła stanowisko kierownika Oddz. II Akt miejskich, prywatnych i wyznaniowych. W 1958 została zakwalifikowana na stanowisko adiunkta, natomiast w 1962 awansowano ją do st. adiunkta naukowo-badawczego. W 1971 siedziba WAP została przeniesiona z Przemyśla do Rzeszowa. W Przemyślu utworzono Oddz. Terenowy podlegający WAP w Rzeszowie, którego kierownictwo objęła. Poza pracami, związanymi ze stanowiskiem kierowniczym, zajmowała się opracowaniem zespołów, głównie instytucji wyznaniowych i akt miejskich, popularyzacją wiedzy o archiwach i wizytacjami składnic akt. Pełniła funkcję przew. Woj. Kom. Brakowania Mat. Arch. (od 1961) oraz przew. Kom. Oceny Mat. Arch. przy WAP w Rzeszowie (od 1967). Prowadziła również kursy archiwalne I i II st. dla pracowników archiwów zakładowych. W 1972 zwróciła się do NDAP z prośbą o przeniesienie jej do AP w Krakowie, motywując ją względami osobistymi (choroba matki mieszkającej w Krakowie). Pracę w archiwum krakowskim rozpoczęła 1 V 1972, gdzie była zatrudniona do czasu przejścia na emeryturę w październiku 1984 na stanowisku adiunkta naukowo-badawczego. W okresie październik–grudzień 1985 została zatrudniona na czas określony w celu zakończenia prac nad zesp. Centr. Zarządu Przem. Naftowego w Krakowie. W AP w Krakowie zajmowała się opracowaniem akt oraz nadzorowaniem archiwów zakładowych. Uczestniczyła także w przygotowywaniu materiałów na obchody 100-lecia archiwum. W l. 1979–84 była konsultantem Kom. Metodycznej oraz czł. Kom. Oceny Mat. Arch.

W trakcie pracy w archiwum przemyskim opracowała akta następujących instytucji: Izby Przem.-Handl. w Rzeszowie, Kapituły Greckokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu, par.

rzymsko- i greckokatolickich, a także izraelickich gmin wyznaniowych, III Państw. Gimn. w Przemyślu, Szkoły Handl. w Przemyślu, Komendy Woj. Powsz. Organizacji „Służba Polsce” w Rzeszowie, Akt m. Brzozowa, Akt m. Krosna, Apostolskiej Administracji Łemkowszczyzny. Prace te wykonywała z pomocą i udziałem pracowników archiwum. Uczestniczyła także w porządkowaniu zespołów: Magistrat m. Sanoka, Starostwo Pow. w Sanoku, Akta m. Jarosławia i Akta m. Przemyśla. Niewątpliwie najbardziej pracowitym i największym objętościowo zespołem archiwalnym, którego opracowywaniem kierowała, było Arch. Greckokatolickiego Biskupstwa w Przemyślu (1291–1946).

W AP w Krakowie opracowała zespoły: Gł. Dyrekcja Zakładów Górniczych i Hutniczych w Warszawie, Generalna Dyrekcja Monopoli Monopol Solny, Głosowanie Ludowe, Gł. Komitet Kościuszkowski, Społ. Komitet Odbudowy Kraju i Stolicy – Komitet Woj. oraz komitety powiatowe. Wzięła udział w pracach nad aktami Urzędu Woj. w Krakowie (z l. 1945–50) oraz Okręgu Krakowskiego Pol. Czerwonego Krzyża. Zajmowała się problematyką kancelarii instytucji wyznaniowych okresu księgi wpisów w ramach zespołu badawczego pod kierownictwem doc. dr hab. Janiny Bieleckiej. Zamierzała także obronić na UJ pracę doktorską dot. dziejów kancelarii miejskiej Przemyśla w XV–XVIII w.

Przygotowała informatory o zasobie archiwum przemyskiego: *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Rzeszowie z siedzibą w Przemyślu oraz jego archiwa powiatowe* (wspólnie z K. Arłamowskim, Cz. Pieluszczak, M. Mendys, W. 1955, seria: Archiwalny Biuletyn Informacyjny), *Informator o materiałach archiwalnych przechowywanych w archiwach państwowych województwa rzeszowskiego* (wspólnie z K. Arłamowskim, Rzeszów 1968) oraz *Materiały do dziejów Rzeszowszczyzny w archiwach, bibliotekach i muzeach państwowych spoza województwa rzeszowskiego* (Przemyśl 1960). Jest autorką artykułów omawiających materiały źródłowe znajdujące się w zasobach archiwów przemyskiego i krakowskiego: *Akta dotyczące działalności Pol-*

skiej Rady Narodowej w Przemyślu listopad 1918 – luty 1919 („Przemyskie Zap. Hist.”, r. 1, 1974, s. 99–159), *Księgi i akta biskupstwa grecko-katolickiego w Przemyślu okresu księgi wpisów. Metody opracowania*, [w:] *Działalność kancelarii urzędów i instytucji okresu księgi wpisów* (biul. nr 4, Poznań 1974, s. 118–145), *Księgi i akta parafii z okresu księgi wpisów przechowywane w AP w Lublinie i Przemyślu* (komunikat) (tamże, biul. nr 5, Poznań 1976, k. 57–66), *Źródła do dziejów przemysłu solnego w WAP w Krakowie (1918–1950)* („Archeion”, t. 72, 1981, s. 143–160). Jest autorką biogramów archiwistów przemyskich publikowanych na łamach „Archeionu”: Franciszka Młynka i Kazimierza Arłamowskiego, oraz w tomie 1. i 2. Słown. archiwistów: Mieczysława Błażowskiego, Franciszka Młynka, Heleny Polackówny, Jana Smolki, Tadeusza Troskołańskiego, Kazimierza Arłamowskiego. Opracowała też notę do *Słown. pol. tow. nauk*. Wspólnie z Kazimierzem i Emilią Arłamowskimi wydała drukiem *Lustracje województwa ruskiego 1661–1665* (cz. 1, Wr. 1970, cz. 3, Wr. 1976). Przygotowała materiały do edycji źródeł archiwalnych do dziejów partii robotniczych w Krakowie i woj. krakowskim w l. 1945–1948 (wraz A. Baronem i T. Filipczak), gromadziła materiały dot. historii swoich rodzinnych miejscowości (Gwoźdzca i Kołomyi), kontynuowała prace Arłamowskiego nad opracowaniem edycji inwentarzy klucza rybotyckiego.

W 1952 została czł. Oddz. PTH w Przemyślu, pełniąc do 1958 funkcję sekretarza. W t.r. została przew. sekcji archiwistów, a do 1972 była czł. Zarządu Oddz. PTH. W styczniu 1964 rozpoczęła pracę w Stacji Nauk. PTH w Przemyślu. Została w niej zatrudniona na stanowisku asystenta na 1/3 etatu. Działała w SAP – w l. 1968–70 była przew. Oddz. w Przemyślu, a w l. 1970–72 – zastępczynią przew. Działała także w Tow. Przyjaciół Nauk w Przemyślu, będąc jego czł. od 1962 (w l. 1962–64 czł. Zarządu). Była aktywna w organizacjach społecznych: Lidze Kobiet Dzielnicy VI w Krakowie (1949–52 – czł.), Pol. Komitecie Obrońców Pokoju Blok 11/I (marzec 1951–1 IX 1952 – prelegent i sekretarz), komórce ZZPK działającej

przy WAP w Przemyślu (od 1 IV 1953 – czł.), RZ ZZPKiSz przy WAP w Rzeszowie z siedzibą w Przemyślu (w l. 1963–72 pełniła funkcję przew.), Oddz. w Przemyślu Pol. Tow. Archeol. (od października 1952 była czł. Kom. Rewizyjnej, a w l. 1962–68 pełniła funkcję wiceprzew.), Stow. Absolwentów UJ (w l. 1964–1972), RZ ZNP przy WAP w Krakowie (czł. od maja 1972, od 1976 zastępczyni przew. Kom. Rewizyjnej), Kole TPPR przy WAP w Krakowie (od maja 1972 przew.), Komitecie Obwodowym nr 44 Społ. Kom. Pojedynczej (od kwietnia 1976 jako sekretarz). W l. 1982–86 była ławnikiem Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społ. w Krakowie.

Zajmując się działalnością edukacyjną i popularyzatorską, wygłaszała odczyty poświęcone materiałom archiwum przemyskiego na zebraniach organizowanych przez Tow. Przyjaciół Nauk w Przemyślu i PTH. Przygotowała także artykuły w wydawnictwie *Tysiąc lat Przemyśla – Kalendarz 1961–1965*, (Przemyśl 1961).

Została uhonorowana Złotym Krzyżem Zasługi (1979), odznakami: „Zasłużony dla Województwa Rzeszowskiego” (1968), „Za Zasługi dla Archiwistyki” (1978), „Zasłużony Działacz Kultury” (1979), „Za Pracę Społeczną dla Miasta Krakowa” (1983).

Rodziny nie założyła.

Zmarła 2 X 2004 w Krakowie; została pochowana na cmentarzu Rakowickim obok grobów rodziców i Kazimierza Arłamowskiego.

– Grin-Piszczek E., *Wanda Kaput*, Przemyśl 2010, teŝe, *Wanda Kaput*, w: *Przemyski słownik biograficzny*, t. 2, red. L. Fac, T. Pudłocki, A. Siciak, Przemyśl 2011, s. 34–38; – Baron A., *Wanda Kaput (5 kwietnia 1924–2 października 2004)*, „Krak. Roczn. Arch.,” t. 13, 2007, s. 11–15, Bobusia B., *Wanda Kaput (1924–2004). Ad Memoriam*, „Rocz. Hist.-Arch.,” t. 18, 2004, s. 313–320 [bibliogr.], Felczyński Z., *Kronika Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu 1909–1979*, w: *Siedemdziesiąt lat Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyślu 1909–1979*, Przemyśl 1979, s. 263–264, Konieczny Z., *Dzieje archiwum przemyskiego i jego zasobu*, Prze-

myśl 1989, Kubrak Z., *Służba społeczna historyków. Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Przemyślu 1928–2003*, Przemyśl 2006; – AP w Przemyślu, zesp. 56/1774/0 Materiały Wandy Kaput [1832–1922] 1924, 1931–2004, zesp. 56/589/0 Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Przemyślu 1951–1999, sygn. 11, AN w Krakowie, Teczka osobowa W. K.